

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LVI. ÉVF.

KÖZLÖNYE

7-8. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési díj egy évre 16 korona

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek.

(Telefon: 37-22.)

NAPIKÉRDÉSEK.

Többtermelés, fakivitel és valuta, belföldi faszükséglet, talpfatermelés, cserkéregtermelés.

A napilapok közgazdasági rovataiban és egyes szaklapokban gyakran találkozunk mostanában a fenti jelszavakkal, még pedig a legellentétesebb fejtegetések kíséretében. A legkülönbébb érdekek képviselői szólnak e nehéz kérdésekhez, azoknak néha igen különös beállítással, időszerűnek tartjuk tehát, hogy az erdőgazdaság szempontjából is foglalkozzunk velük, ami annál jogosultabb, mert a magyar erdőbirtokról és faterméséről folyik az alku — annak illetékes képviselői nélkül.

Az ujabban oly gyakran hangoztatott *többtermelés*, az erdőgazdaságra vonatkoztatva, nem eshetik ugyanoly elbírálás alá, mint pl. a mezőgazdaságban vagy az ipari termelés legtöbb ágában. Mig ezekben a termelés fokozása, amelyre a háboru után kétségkívül szükségünk lesz, a jobb gazdasági művelés, a fejlettebb műszaki berendezés, a nagyobb befektetés folyományaként rövid időn belül érvényesülhet, addig az erdőgazdaságnál az ezentul üzőtt *jobb* gazdaság hatását a többtermelés terén nagyobb mérték-

bén csak a késő jövőben éreztetheti, amidőn a mostantól fogva helyesebb elvek szerint telepített és ápolt erdők vágható korukat elérték. Egyebekben pedig akárhány birtokon a helyesebb gazdálkodás, a jövőbeli többtermelés előkészítése a közelebbi jövő hozadékainak megszorítását involválja.

A legközelebbi jövőben érvényesülő erdőgazdasági többtermelés tehát más alig lehet, mint hogy erdeinkben az eddiginél is nagyobb vágásokat eszközölünk. Hogy ez mennyiben engedhető meg vagy mennyiben lehetséges, az egyes birtokok állapotától függ, általánosságban azonban az ily értelmű erdei többtermelés előfeltételei, ha azt hosszabb ideig kívánnák folytatni, kisebb mértékben vannak ma már meg, mint általában feltételezik. Egyes nagy bükkösöktől eltekintve, ma már érintetlen nagy fakészleteink alig vannak és azt az optimizmust, amely ennek a kérdésnek tárgyalásánál mindig kötött forgalmu erdőbirtokaink jó állapotára és tartamosgazdálkodására hivatkozik, nem tehetjük egészen magunkévá, mert a kötött erdőbirtokon folyton-folyvást engedélyezett rendkívüli fahasználatok azokat a készletfeleslegeket, amelyek most a pillanatnyi többtermelés tárgyai lehetnének, régen felemésztették. A szabad rendelkezésű magánbirtokok állapota pedig még kevésbé olyan, hogy azok számottevő oly készletekkel bírnának, amelyek most igénybevehetők lennének.

Az erdőpusztítással egyértelmű többtermelés tehát erdőségeink állapotát még alacsonyabb gazdasági színvonalra süllyesztené le és a későbbi jövőben annál bizonyosabban a fatermelés hanyatlásához vezetne. Pedig a felszökött faárak sok erdőbirtokost arra fognak csábítani, hogy értékesíthető erdőrészteiket — még ha egyébként érettségüket el sem érték s még legjobb növekvésben állanak — piacra dobják. Másfelől pedig a fakereskedelem kapva kap az ekként kínálkozó vásárlási alkalmon, mert a faüzlet úgy a bel-, mint a külföldön kitűnő kilátásokkal kecsegtet a háboru után. Ennek legjobb bizonyossága, hogy több nagy bank erdőbirtokok vásárlásával kezd foglalkozni és minél több fatermelő vállalatot igyekszik érdekkörébe vonni.

A háborut közvetlenül követő néhány évre egyébként az ország legtöbb vidékén rendelkezésünkre fognak állani azok a vágásterületek, amelyek a háboru alatt munka- és fuvarerő hiánya

miatt részben vagy egészben kihasználatlanul maradtak. Ezek néhány évre az okszerűség határain belül is módot nyújtanak a többtermelésre.

Az erdőgazdasági többtermelés közvetlenül érvényesíthető további lehetősége a fatermés igen gondos, minden pazarlást mellőző kihasználása és értékesítése. Ezt az emelkedő faárak önműködően elő fogják idézni.

A közelebbi jövőben többet termelhetünk minden felhasználást nélkül akkor is, ha az uradalmak emelkedő bevételeikből az erdőknek utakkal és vasutakkal való feltárását nagyobb arányban eszközlik és okszerű házilagos termelés útján *áterdölések* alakjában hasznosítják a középkori és közel vágható faállományoknak azt a fatömegét, amely ma legnagyobbreszt az erdőn pusztul. Holdanként és évenként ma fatermelésünk több mint 2 m^3 -re nem tehető, ami jóval kevesebb, mint például a németországi erdőkben hasznosított fatömeg. Ezt felhasználattal csak ideiglenesen lehetne emelni, hogy aztán annál nagyobb legyen a visszaesés, ellenben az áterdölések útján fatermelésünk holdanként 0.5, sőt idővel 1.0 m^3 -rel is emelhető lenne teljesen az okszerűség határain belül. Ennek természetesen előfeltétele a kellő beruházással kapcsolatos házilagos termelés, mert vállalati uton gyéríteni egyértelmű a legnyersebb erdőpusztítással.

Az áterdölési fatömeg különösen cellulóze- és bányafát, mezőgazdasági fát, rudakat, távirópóznát nyújtana bőségesen. Figyeljék csak meg erdőbirtokosaink, hogy egyes házilagosan termelő kincstári uradalmak mily szép jövedelmet huznak ily fatermékeik eladásából!

Az erdőgazdasági termelés fokozásának egyik további, szintén belátható időn belül eredményhez vezető eszköze a természetes felujtással kapcsolatos fokozatos kihasználási mód bevezetése erre alkalmas erdőkben, amely növedéktöbbletekhez vezet a hosszabb ideig gyéren álló fatörzseken.

A többtermelés egyéb eszközei, mint új területek beerdősítése és a vágásterületeknek az eddiginél sokkal gondosabb és szakszerűbb felujtása, nemkülönben a fiatalosok kellő ápolása, már csak a távolabbi jövőben fogja hatását éreztetni, de ha közvetlenül kevésbé is látjuk hasznát, mégis meg kell tennünk, ha nem

akarjuk magunkra vonni azt a jogos szemrehányást, hogy a háboru tanulságait nem igyekeztünk a nemzet javára fordítani.

*

A nagyobb mérvű fatermelés céljára nézve a nézetek annyiban megoszlók, hogy bizonyos körök a valutajavítás érdekében a fakivitel nagymérvű propagálását kívánják, míg mások, a belföldi fogyasztók, fenyegető fahiánytól és indokolatlanul magas faáraktól tartanak és oly extrém eszközökhöz kívánnak nyulni, mint a kiviteli tilalom, az állami erdők fatermésének egyes iparágak, pl. az építő ipar részére való lefoglalása stb. Mig azelőtt az ipar és kereskedelem, ha valahol az az alaptalan hír terjedt el, hogy az állam erdeinek fatermését maga kívánja felfűrészelni, nagy felháborodással kelt ki ily eszmék ellen, ma az ő berkeiből követelik kincstári fűrészek felállítását.

Igy ingadoznak a vélemények és kívánságok a szélsőségek között. Az erőltetett kivitel pártolói vagy a belföldi szükséglet fedezésének elengedhetlen voltáról feledkeznek meg, vagy tulbecsülik erdőségeink teljesítő képességét és a kimeríthetlen fakészletek regevilágában élnek. A másik fél szintén csak egyoldaluan a maga érdekeit tartja szem előtt. Az igazság, mint rendesen, a középúton van. A kivitel nagy fontosságát tagadni nem lehet s ezen a téren a fatermelésnek is vannak kötelességei az ország külkereskedelmi mérlegének javítása terén, amelyeket azonban a háboru utáni első években mindenesetre olyképen kell teljesíteni, hogy ezáltal a belföldi szükséglet kielégítése akár áruhiány, akár megfizethetetlen árak következtében lehetetlenné ne legyen. Ebben a tekintetben bizonyos szabályozásra valószínűleg szükség lesz, még pedig abban az értelemben, hogy kivitelre elsősorban oly erdei termények kerüljenek, amelyek itthon nem képezik fogyasztás tárgyát, pl. az elsőrendű tölgyfaválasztékok, vagy amelyekből még feleslegünk van, pl. a bükkfa. A fenyőfélénknél a kivitel mellett továbbra is nagyobb mérvű behozattal kell számolnunk.

A leglényegesebb azonban, hogy mindent elkövessünk arra, hogy lehetőleg kevés nyers fát vigyünk ki és minél több, értékében megsokszorozódott megmunkált fát és faárut. Valutánk javítását leginkább az mozdítaná elő, ha a megmunkálás, ipari feldolgozás munkabérei itthon maradnának és iparunk kellően fellendülve,

könnyen elbirná a nyersanyag árában és a munkabérekben a multhoz képest beállott emelkedést.

A belföldi fogyasztók pedig számíthatnak arra, hogy mihelyt a termelés normális vagy azt is meghaladó mértéket ölthet, tehát több áru jelenhet meg a piacon s a munka- és fuvarerő visszatérével az ezen a téren ma észlelhető árhajsz, amelyen a házilagosan termelő s állandóan egy helyhez kötött uradalmak az ide-oda vándorló fatermelő vállalatokat nem követhették, megszűnik, a kereslet által felcsigázott mai rendkívüli, az általános árdrágulással egyébként lépést tartó faárak hová-tovább vissza fognak fejlődni arra a színvonalra, a mely a nagyobb kínálatnak fog megfelelni. A belföldi szükséglet tehát a termelés természet-szerű fokozódásával és a hadi szükséglet elmaradásával nézetünk szerint mesterséges eszközök alkalmazása nélkül is fedezetet fog találhatni, hacsak tröszt-szerű alakulatok a faipar terén nem fognak egészségtelen viszonyokat teremteni.

Ezért szeretnők, ha minél több magánuradalom industrializálná fatermelését, hogy úgy nyers-, mint fűrészelt árut kis tételekben és közvetlenül a fogyasztónak (építtetőnek vagy kisiparosnak) adhasson el. Ettől az állapottól azonban, sajnos, még igen távol állunk, ma még a tövön való eladást találják birtokosaink a legkényelmesebbnek.

*

A jövő esélyeinek latolgatásától térjünk vissza a jelenhez. Egyelőre főként a *talpfatermelés* lényeges fokozására lenne szükség.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter ur a házilagos gazdálkodást folytató erdőbirtokosokat, a fatermelőket és fakereskedőket a Máv. talpfa- és tűzifaszükségletének, valamint a közintézmények tűzifaszükségletének ellátása ügyében folyó évi márczius hó 19-én értekezletre hívta egybe, amelyen személyesen elnökölt és első-sorban is az értekezlet célját ismertette, mely szintén a lehető leg-sürgősebben meg volna állapítandó, hogy mennyi talpfa lenne az őszi idényig termelhető, illetőleg a már kitermelt és az erdőn, valamint a rakodókon heverő talpfák betudásával mennyi talpfa lenne az őszi idényig a Máv.-nak átadható.

Hangsúlyozta a földmivelésügyi miniszter, hogy az értekezlet úgy a Máv., mint az összehívott érdekeltség érdekeit egyaránt

kívánja szolgálni, mert a jelenlegi háborus viszonyok között bekövetkezhetik a kényszertermelés szüksége abban az esetben, ha a szükséglet az önkéntes termeléssel biztosítottak nem látszanék.

A jelenlévő érdekeltség igen nehéz helyzet elé állított akkor, amikor a földmivelésügyi miniszter azonnali adatok bemondását kérte, mert hiszen pár percnyi gondolkodási idő után, az üzleti könyvek betekintése nélkül megbízható számadatokat bemondani szinte kizárt dolognak látszott.

Végre is meghajolva a földmivelésügyi miniszter nyomós érvei előtt, az értekezleten jelenlevők abban állapodtak meg, hogy megbízható adatokat a földmivelésügyi minisztérium részéről már előkészített két kérdőíven a legrövidebb időn belül be fogják küldeni a földmivelésügyi minisztériumnak, de emellett a jelenlévők bemonadják azokat a hozzávetőleges számadatokat is, amelyeket bizonyos óvatosság szem előtt tartásával azonnal is közölhetnek.

Ennek az utóbbi adatgyűjtésnek eredményéből hozzávetőlegesen meg volt állapítható, hogy a szükségletnek mintegy fele biztosítottak látszik s így, tekintettel az óvatosságból kisebbnek bemondott mennyiségekre, joggal következtethető, hogy e téren kényszereszközök alkalmazására nem lesz szükség.

Ugyanezt a benyomást meritettük az értekezleten felszólaló fatermelők felszólalásaiból is, akik a termelési, fuvarozási és élelmezési nehézségeken kívül főképen abban látják a talpfahiány okát, hogy a Máv. ragaszkodik azokhoz a szállítási feltételekhez, amelyeket még a háborút megelőzően kötött. Vagyis lenne elegendő talpfa, ha a Máv. hajlandó lenne a jelenlegi viszonyoknak megfelelő méltányos árakat fizetni. A földmivelésügyi miniszter kijelentette, hogy a talpfa árának kérdését az értekezlet tárgyai közül kikapcsolja, de viszont vállalkozott arra, hogy a Máv.-nál oda fog hatni, hogy az említett méltányos kívánalmak a lehetőséghez képest figyelembe vétnének. Az érdekeltek megnyugtatóra szolgált végül a földmivelésügyi miniszternek az a kijelentése is, hogy a fatermelési ügyek lehető gyors lebonyolítása céljából a földmivelési minisztérium kebelében külön *fatermelési osztályt* állít fel, melynek feladata a kincstári fatermelés kivételével a kereskedelemügyi minisztérium és az érdekeltség megbízottainak bevonásával a fatermelés (csertermelés) előmozdítása érdekében

szükséges intézkedések előkészítése, a végrehajtás intézése, a talpa, tűzifa stb. szállítására vonatkozó szerződések vasutakkal, városokkal, közintézményekkel való megkötésének előmozdítása, a fatermeléssel kapcsolatos fölmentések tárgyalása, a fatermelő munkások élelmezése, a fuvar és közérő kirendelése, valamint a takarmánybiztosító intézkedések tárgyalása. Az új osztály vezetője *Ráduly János* erdőtanácsos, helyettese *Gruber Gyula* erdőtanácsos.

Aktuális napikérdés még a *cserkéregtermelés* ügye. Minthogy azonban az erre vonatkozó, az árakat és a forgalmat szabályozó kormányrendelet lapunk zártakor még mindig nem jelent meg, ennek a kérdésnek tárgyalását jövő füzetünkre kell halasztanunk.

Nagybritannia faszükséglete és fával való ellátása a háboru alatt.

A fő alkotó részéről gyakran Angliának nevezett, politikailag azonban Angliára és Walesre, Skótországra és néhány kisebb szigetre (Man és a francia partok közelében levő u. n. csatorna- vagy normann szigetek: Jersey, Guarnesey stb.-re) tagozódó Nagybritannia Írországgal angol királyi fennhatóság alatt lévő egyesült királyság. Ha jelen közlemény keretében Írországról különösebben nincsen szó, ez abban találja magyarázatát, hogy bár Írország az egyesült királyságnak fában legszegényebb része, gyéresebb lakossága, kisebb ipara és közszenben való szegénysége miatt a faellátás kérdése által nincs annyira érintve, mint Nagybritannia, illetve a nagy iparu és sűrű lakosságu Anglia, amelynek a politikai és gazdasági élet irányításában különben is vezető szerepe van.¹⁾

¹⁾ Az egyesült királyságból

Anglia és Wales területe	150.697	□ km,	lako:ainak száma	36 millió
Skótország	78.895	" "	" "	4·7 "
Írország	84.252	" "	" "	4·4 "
Mansziget	588	" "	" "	52 ezer
Csatornaszigetek	196	" "	" "	98 "

Egész terület 314.628 □ km, lakosság száma 45·3 millió